

Ühishuviprojektid

Ühishuviprojektid

Horvaadi, Tšehhi, Eesti, Saksa, Ungari, Poola, Rumeenia, Slovaki, Sloveeni, Hispaania keelsed tõlked

© 2015 *Justice and Environment (J&E)*

Koordinaatori kontakt: info@justiceandenvironment.org

1. ÜHISHUVIPROJEKTIDE VAJALIKKUS

Euroopa Komisjoni 2010. aasta hinnangu kohaselt peab EL investeerima 2020. aastaks energiapõlvkonda 200 miljardit eurot. Samas hoiatas Komisjon, et tingituna takistustest, mis on seotud pikkade ja ebaefektiivsete lubade andmise menetlustega, üldsuse suhtumise ja hetkel kehtiva õigus- ja/või finantsraamistikuga, ei pruugita poolt vajalikest investeeringutest üldse teha.¹

Elektriliinide arendamisega kaasnevad kõrged kulud ja viivitused ähvardavad muutuda põhitakistuseks taastuvenergia investeeringutele, mis on vajalikud energiamajanduse jätkusuutlikkuse tagamiseks. Suutmatus arendada uusi infrastruktuure võib endast kujutada ohtu energiapõlvkonnale ning saada suureks takistuseks piiriülesele kaubandusele ja konkurentsile energiaturul. Jõuti järeldusele, et EL energia- ja kliimapoliitika eesmärkide õigeaegsaks täitmiseks tuleb kõigil liikmesriikidel viia sisse muudatusi õigusnormides- ja finantsstruktuurides.

Euroopa Komisjon on leidnud, et "adekvaatsed, integreeritud ja usaldusväärsed energiapõlvkonnad" on hädavajalikud EL energiapolitiika² põhieesmärkide saavutamiseks. Nendeks eesmärkideks on tagada energeetikasektoris (i) varustuskindlus, (ii) konkurentsivõime ja (iii) jätkusuutlikkus. Energiapõlvkonnade arendamise tagamiseks võeti 2013. a vastu üleeuroopalist energiapõlvkonna reguleerivad suunised (TEN-E määrus³), milles on esitatud 12 esmatähtsat koridori (nt. Põhjamere avamerevõrk) ja valdkonda (nt. Nutikas võrk). Valitud koridorid hõlmavad mh elektri, gaasi, nafta ja CO₂ transportimise võrgustikke.

2. ÜHISHUVIPROJEKTIDE VALIMISE PROTSESS

Ühishuviprojektide kindlaks määramine on põhielemendiks esmatähtsate koridoride ja valdkondade arendamisel. Ühishuviprojektid on projektid, mis toovad kasu rohkem kui ühele EL liikmesriigile ja vastavad teatud muudele TEN-E määruse⁴ kriteeriumitele, nagu näiteks panustamine energiapõlvkonnale. Ühishuviprojektide valimisprotsess koosneb järgnevatest etappidest:

1. Projekti arendaja esitab ettepaneku projekti ühishuviprojektina kinnitamiseks piirkondlikule töörühmale. Töörühm koosneb liikmesriikide esindajatest, riikide reguleerivatest asutustest, põhivõrkude halduritest (TSO), Euroopa Komisjonist, Euroopa Liidu energeetikasektori reguleerivate asutuste koostöömehhanismist (ACER) ning Euroopa maagaasi ja elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikest (ENTSOG ja ENTSOE).

2. Piirkondlik töörühm hindab TEN-E määrusest tulenevate kriteeriumite alusel ettepaneku nõuetele vastavust, kontrollides panust energiapõlvkonnale arendamisse, energiaturu integratsiooni ja jätkusuutlikkuse ning samuti kasulikkust rohkem kui ühele EL liikmesriigile⁵. Teise ja järgmiste

ühishuviprojektide nimekirjad peavad olema lisaks juba kajastatud Euroopa põhivõrkude kümneaastases arengukavas, mis on koostanud ENTSOE või ENTSOG poolt⁶. Töörühmad hindavad ja järjestavad projekte. Kui projektitaotluste hulk ületab mõistliku arvu, võib Euroopa Komisjon eemaldada madalaima hinnanguga ettepanekud.

3. Nimekirjade ettevalmistamisel tuleb piirkondlikel töörühmadel vastavalt TEN-E määrusele konsulteerida erinevate huvirühmade esindajatega, sealhulgas keskkonnaorganisatsioonidega.

4. Iga piirkondliku töörühma otsustav organ (otsustamisõigus on gruppides vaid liikmesriikidel ja Euroopa Komisjonil) võtab esitatud ühishuviprojektide põhjal vastu piirkondliku nimekirja (piirkondliku nimekirja eelnõu).

5. ACER esitab oma arvamuse piirkondliku nimekirja eelnõu kohta, milles hindab kriteeriumite järjepidevat kohaldamist ja kulude-tulude analüüsi erinevates piirkondades.

6. Euroopa Komisjon võtab vastu lõpliku EL-i ühishuviprojektide nimekirja (delegeeritud määrusega).

3. ÜHISHUVIPROJEKTI STAATUSEGA KAASNEVAD EELISED

Projektidele, millele on antud ühishuviprojektide tiitel⁷, tagatakse vastavates liikmesriikides vajalike lubade andmine eelisjärjekorras ning neile antakse ruumilise planeerimise valdkonnas kõrgeim prioriteet. Muuhulgas on loa andmise tähtjaks maksimaalselt 3,5-aastat ja asjaajamine peaks toimuma "kõik ühest kohast" põhimõttel ühe pädeva asutusega, mis hõlbustab ja koordineerib loa andmise protsessi. Ühishuviprojekti staatus määrab loa andmise menetluses kindlaks projekti vajalikkuse energiapoliitika seisukohast. Ühishuviprojekte peetakse ka energiapoliitika seisukohast avalikes huvides olevateks.

Ühishuviprojektide tiitel võimaldab liikmesriikidel anda projektidele EL konkurentsioigust rikkumata riiklike toetusi, sh EL-i struktuurifondide vahendeid⁸. Ühishuviprojektidel on ka võimalik saada EL-i kaasrahastust nn Euroopa ühendamise rahastult (*Connecting Europe Facility - CEF*)⁹. Need vahendid on mõeldud erinevateks uuringuteks, mis toetavad projektide elluviimist ja nende projektide elluviimiseks, millel on positiivne välismõju, ent puudub äriiline tasuvus. Perioodil 2014-2020 on Euroopa ühendamise rahastu (CEF) fondi suuruseks 5,85 miljardit eurot.

TEN-E määrusega kehtestati ka nõue, et liikmesriigid hindaksid võimalike meetmeid, et tõhustada ühishuviprojektide keskkonnamõju hindamise menetlust. Tõhustamine tuleb saavutada "riivamata" looduskaitsealast seadusandlust¹⁰. Koosõlas Århusi konventsiooni¹¹, nn EL Århusi määruse¹² ja muude asjakohaste õigusaktidega ning võttes arvesse sektoris esinevaid väljakutseid seoses avalikkuse hinnangutega, on määrusega seatud lisanõuded, mis puudutavad ühishuviprojektide läbipaistvust ja avalikkuse kaasamist¹³.

Lisainformatsiooni saamiseks külastage J&E lehekülge ja otsige ühishuviprojektidega seotud publikatsioone¹⁴.

Viited

- 1
Euroopa Komisjoni talituste töödokument „Energiainfrastruktuuri investeerimisvajadused ja – lüngad” (SEC(2011) 755 lõplik) on koostatud Euroopa Ülemkogu 4.veebruari 2011.a taotlusel.
- 2
Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele energiainfrastruktuuri prioriteetidest aastaks 2020 ja pärast seda. – Euroopa integreeritud energiavõrgu väljaarendamise kava (COM(2010) 677 lõplik).
- 3
Euroopa Parlamendi ja Nõukogu 17.aprilli 2013.a määrus (EL) nr 347/2013 üleeuroopalise energiataristu suuniste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1364/2006/EÜ ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 713/2009, (EÜ) nr 714/2009 ja (EÜ) nr 715/2009 .
- 4
TEN-E määruse artikkel 4.
- 5
TEN-E määruse artikkel 4 ja lisa IV.
- 6
Mittesiduva üle EL-i kehtiva kümneaastase võrgu arengukava arendamist nõuab Euroopa Parlamendi ja Nõukogu 13.juuli 2009.a määruse (EL) nr 714/2009 võrkudele juurdepääsu tingimuste kohta piiriüleises elektrikaubanduses ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1228/2003 artikkel 8 ja Euroopa Parlamendi ja Nõukogu 13.juuli 2009.a määrus (EÜ) nr 715/2009 maagaasi kandevõrkudele juurdepääsu tingimuste kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1775/2005.
- 7
TEN-E määruse artikkel 7.
- 8
Euroopa Komisjon (2012) Euroopa Ühendamise Rahastu. Investeering Euroopa majanduskasvu 2014 - 2020, http://ec.europa.eu/bepa/pdf/cef_brochure.pdf.
- 9
TEN-E määruse artikkel 14.
- 10
TEN-E määruse põhjendus 34, artikkel 8(3) ja 10(6).
- 11
ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni 1998.a Keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsioon (Århusi konventsioon).
- 12
Euroopa Parlamendi ja Nõukogu 6.septembri 2006.a määrus (EL) nr 1367/2006 keskkonnainfo kättesaadavuse, keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise Århusi konventsiooni sätete kohaldamise kohta ühenduse institutsioonide ja organite suhtes.
- 13
Vaata näiteks TEN-E määruse põhjendus 30, artikkel 4(4), 9 ja 18 ja lisa III.1 (5) JA lisa VI.
- 14
<http://www.justiceandenvironment.org/publications/>

See dokument on tõlgitud väljavõtte *Birdlife Europe* ja *European Environmental Bureau* publikatsioonist “*Connecting Energy, Protecting Nature: a Joint Birdlife Europe and European Environmental Bureau Briefing on Protecting Nature in the Delivery of Energy Infrastructure Projects of Common Interest*”.
Originaaldokumendi autorid ja institutsioonid ei vastuta dokumendi tõlke ega sellega seotud materjalide eest. Originaalteksti leiate sellelt [lingilt](#).

Connecting Energy, Protecting Nature

© 2014 *BirdLife Europe and the European Environmental Bureau (EEB)*

Autorid: Ivan Scrase, Martina Mlinaric ja Suzie Lukacova

Kontaktisik: ivan.scrase@rspb.org.uk